

مطالعه توصیفی کالبد شناختی سم بز به منظور دستیابی به الگوی رشد سم در این گونه جانوری

سمانه آذرپژوه^۱؛ محمود عربی^۲؛ آبرت عبدی^۳ و احمدرضا محمدنیا^۳

(۱) دانشجوی دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهرکرد

(۲) دانش آموخته دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهرکرد

(۳) گروه علوم درمانگاهی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهرکرد

بز به عنوان یکی از حیوانات مزرعه در نواحی جغرافیایی خاص اهمیت ویژه ای دارد. از آنجا که با کاهش میزان مراتع سبز، نگهداری این حیوان به صورت آخور بند می گردد لذا تغییرات ویژه ای در رشد و سایش سم جلب توجه می نماید. در این تحقیق اقدام به مطالعه کالبد شناختی سم در ۱۴ راس بز گردید و بعد از جمع آوری نمونه ها از کشتارگاه شهرکرد و انتقال به بخش کالبد شناسی درمانگاه دانشکده دامپزشکی، اندام های قدامی و خلفی مشخص شده و پس از انجام برش سهمی در هر یک از انگشتان، اقدام به اندازه گیری شاخص های طول پنجه، طول پنجه تا بافت حساس، ارتفاع پاشنه، ارتفاع پنجه و زاویه سم گردید (تمامی اندازه های طول بر اساس میلیمتر می باشد). طول پنجه در انگشت خارجی ($31/55 \pm 4/69$) اندام قدامی راست بیش از انگشت داخلی ($31/46 \pm 4/70$) ثبت گردید، که وضعیت در اندام قدامی چپ بر خلاف این رخداد می باشد. همچنین طول پنجه در انگشت خارجی ($29/82 \pm 5/68$) اندام خلفی راست بیش از انگشت داخلی ($4/10$) می باشد. ثبت گردید که وضعیت در مورد اندام خلفی چپ نیز برخلاف این رخداد می باشد. در مجموع طول پنجه در اندامهای قدامی بیش از اندامهای خلفی ثبت گردیدند. طول پنجه تا بافت حساس در انگشت داخلی ($27/25 \pm 3/09$) اندام قدامی راست بیش از انگشت خارجی ($26/45 \pm 3/97$) ثبت گردید که این وضعیت در اندام قدامی چپ نیز به همین صورت می باشد. همچنین طول پنجه تا بافت حساس در انگشت داخلی ($25/22 \pm 3/32$) اندام خلفی راست بیش از انگشت خارجی ($25/17 \pm 3/82$) ثبت شد که این وضعیت در اندام خلفی چپ نیز به همین صورت می باشد. در مجموع طول پنجه تا بافت حساس در اندامهای قدامی بیش از اندامهای خلفی ثبت گردیدند. ارتفاع پاشنه و ارتفاع پنجه نیز اندازه گیری شد که بر اساس نسبت ارتفاع پنجه به طول پنجه و استفاده از رابطه ریاضی سینوس α ، اقدام به محاسبه زاویه سم گردید. اندازه زاویه سم در انگشت داخلی ($70/06 \pm 10/83$) اندام قدامی راست بیش از انگشت خارجی ($64/05 \pm 12/24$) ثبت گردید که وضعیت در مورد اندام قدامی چپ بر خلاف این رخداد می باشد. اندازه زاویه سم در انگشت داخلی ($67/28 \pm 10/84$) اندام خلفی راست بیش از انگشت خارجی ($65/55 \pm 11/83$) ثبت گردید که وضعیت در مورد اندام خلفی چپ بر خلاف این رخداد می باشد. در مجموع اندازه زاویه سم در اندامهای قدامی بیش از اندامهای خلفی می باشد. تفاوت های مختصری بین الگوی رشد سم در بز و آنچه قبلا در گاو و گوسفند گزارش شده است دیده می شود که نیازمند مطالعه بیشتر جهت نیل به الگوی استاندارد در سم چینی این گونه جانوری می باشد.